

Natuurgezuiverd zwembad: nieuwe trend?

Nieuwe zwembadwet maakt weg vrij voor zwembaden zonder chloor

Bij buitenzwembad Natuurlijk de Loete in Haastrecht werd vorig jaar een zeer vooruitstrevend besluit genomen, toen het klassieke chloorbad werd gerenoveerd tot een natuurgezuiverd zwembad. Precies op tijd; vóór het nieuwe zwemseizoen in 2021 kon het zwembad in gebruik worden genomen. Naast de positieve effecten van een natuurgezuiverd bad op milieu en gezondheid, hoopt het zwembad zich hiermee te onderscheiden van de zeven andere zwembaden die de Krimpenerwaard rijk is. En dat lijkt goed uit te pakken; de badgasten zijn enthousiast.

Auteur: Fleur Dil

Hoe vooruitstrevend Natuurlijk de Loete hiermee is, blijkt wel uit het aantal openbare natuurgezuiverde zwembaden dat Nederland tot dusverre telt. Tot deze renovatie bestond er slechts één vergelijkbaar bad in ons land: zwembad De Peppel in Ede. 'Het openbare natuurswembad is in Nederland nog een relatief onbekend fenomeen', zegt Jorrit Zwart, adviseur natuurlijk zwemwater bij Koninklijke Ginkel Groep en onder andere specialist op het gebied van zwemvijvers. Onder leiding van Zwart nam dit hoveniersbedrijf zowel het ontwerp als de realisatie van beide zwembaden voor zijn rekening. 'Vooral bij het onderhoud en beheer is het nog behoorlijk pionieren.'

Andere waterkwaliteit

Met een technische renovatie aanstaande leek het stichting Vlisterbaden, eigenaar van zwembad Natuurlijk de Loete, een uitgelezen moment om de overstap naar een natuurgezuiverd buitenbad te maken. 'Ons zwembad

stamde nog uit de jaren 60 en hing bij wijze van spreken met ducttape en porschuim aan elkaar', zegt de voorzitter van de stichting, Peter van Schaik. 'Vanwege de ligging tussen twee natuurgebieden vonden wij een chloorbad niet meer op zijn plaats, dus kozen we voor een natuurgezuiverd zwembad.' Met de deadline vóór het nieuwe zwemseizoen was het flink aanpakken om het vernieuwde zwembad in mei 2021 te kunnen opleveren. Daarbij zou het buitenbad weliswaar zonder chloor gaan functioneren, maar andere zaken moesten bij het oude blijven. 'De glijbanen en duikplanken moesten blijven en er moest ook gewoon zwemles kunnen worden gegeven', aldus Zwart. Badgasten merken desondanks wel degelijk het verschil. 'Het water heeft een heel andere kwaliteit dan chloorwater. Het is zacht, voelt fijn aan de huid en is niet vervelend voor de ogen', zegt Zwart. Een ander verschil met een chloorbad is dat er wat algaanslag aan de randen en bodem kan zitten. Maar dat hoort er een beetje bij.

 7 min. leestijd

Aparte plantenzone

Het meest in het oog springende verschil met een traditioneel chloorbad is echter de plantenzone, een apart bassin dat met het zwembad in verbinding staat. In een notendop werkt een natuurgezuiverd zwembad als volgt. Een systeem van waterzuiverende planten en watercirculatie zorgt dat het water helder en schoon blijft. Bepaalde zuurstofplanten, oeverplanten en rietachtige soorten, zoals iris en *Carex* (zegge), zuiveren het water. Doordat het water vervolgens wordt rondgepompt, wordt het gemengd en door de plantenzone getrokken. Onder in de plantenzone ligt grint; door middel van een drain wordt het water daar van boven naar beneden doorheen gezogen. Hierdoor ontstaat als het ware een filter. Het gefilterde water wordt vervolgens in het zwembad gepompt.

Vanzelfsprekend vergt dit systeem een andere manier van onderhoud. 'Normaal gesproken ben je meer bezig in de technische ruimte, om alle waardes te controleren en middelen toe te voegen', legt Zwart uit. 'Nu ben je meer bij het bad om het schoon te houden. Er komt eerder algaanslag aan de randen en je moet de plantenzone natuurlijk onderhouden, maar dat is anders dan het onderhoud van een tuin. Je hoeft niet wekelijks te snoeien, afhankelijk van de omstandigheden soms zelfs maar één keer per jaar.'

Pionieren

Het beheer van dit type zwembad is dan ook specialistisch werk. Dat zit hem overigens niet zozeer in het onderhoud als wel in de waterwaardes. 'Hoe zorg je voor de juiste parameters? Hoe komen die tot stand en wat moet je doen als ze afwijken? Daar is veel kennis en kunde voor nodig', zegt Zwart. Koninklijke Ginkel Groep heeft die in huis. Om te zorgen dat de stichting in de toekomst zo zelfstandig mogelijk kan werken, begeleidt het hoveniersbedrijf het onderhoud en beheer. 'We geven een training, maar het is ook gewoon een kwestie van meekijken. Ik denk dat er na een jaar of vijf wel een goede basis ligt.' Van Schaik is positief over het hoveniersbedrijf. 'Je kunt merken dat Koninklijke Ginkel Groep veel ervaring heeft. Dat is belangrijk voor ons. We zijn een openbaar zwembad, dus het onderhoud moet zorgvuldig gebeuren.'

Zelfs voor een gespecialiseerd bedrijf als Koninklijke Ginkel Groep is het beheer van

ACHTERGROND

dergelijke zwembaden geen gesneden koek. 'Voor ons is het ook nog leren, want het is een relatief nieuw fenomeen', stelt Zwart. 'We hebben dan wel de kennis en de kunde, maar het jaarlijks onderhoud en het beheer zijn voor ons ook nieuw. Wij komen steeds weer tot nieuwe inzichten.' Van Schaik vult aan: 'Ons zwembad is acht keer zo groot als De Peppel in Ede; dan komen er andere dynamieken bij kijken.' Gelukkig hoeft het hoveniersbedrijf het niet allemaal alleen te doen. Een toezichthouder van de provincie kijkt mee naar de waterkwaliteit, maar ook organisaties als het RIVM zijn nauw betrokken bij de ontwikkeling van natuurzwembaden. Zwart: 'Dit hele proces van beheer en samenwerking met de autoriteiten kun je gerust pionieren noemen.'

'We wachten die wet niet af. Integendeel: het is nu volle kracht vooruit'

Het ontwerp van het zwembad is door Koninklijke Ginkel Groep samen met een Duits ingenieursbureau gemaakt. 'Dit bureau heeft al 30 of 40 van deze zwembaden ontworpen en beschikt over de kennis om de juiste circulatieplannen te ontwikkelen, zodat het zwembad die honderden zwemmers per dag aankan. We maken dus gebruik van een deel van hun kennis voor het technische ontwerp. Samen met onze eigen kennis hebben we genoeg know-how om een goed werkbaar natuurgezuiverd bad te ontwikkelen. Het bouwen van het bad doen we vervolgens helemaal zelf.'

Waardes

Wat het beheer van een natuurgezuiverd zwembad iets bemoeilijkt is dat er, in tegenstelling tot een chloorbad, minder correctiemogelijkheden zijn. Zwart is echter niet bang voor intensief gebruik door grote groepen gebrui-

De gebruikers krijgen er veel voor terug, zoals kristalhelder water en een aangename sfeer, vindt Zwart.

De badgasten zijn in ieder geval enthousiast, zo blijkt. 'We hebben de inrichting van de ruimte rond het zwembad ook aangepakt. De hekken zijn vervangen door een enorme bloemenzee', vertelt Van Schaik. 'Als mensen naar binnen gaan, valt hun mond open.' Daarnaast is het zwembad voorzien van lichtgroene folie in plaats van de gebruikelijke blauwe tegels. 'Dat geeft ook een heel ander effect.' Dat het zwembad een succes is, blijkt eveneens uit de omzet. Van Schaik: 'We hebben natuurlijk een bijzondere zomer, dit jaar, maar vergeleken met het jaar 2019, dus vóór de coronacrisis, is de omzet nu hoger. Hoewel dit seizoen wel een drama is vanwege de hoge gasprijen, maar dat staat daar los van.' Om er zeker van te zijn dat het idee goed zou vallen, liet de stichting vooraf een enquête uitvoeren onder de omwonenden. 'Er waren 1200 reacties; 98 procent van de respondenten stond er positief tegenover.'

Branchevereniging start basisopleiding zwemvijvers

In de Nederlandse openbare ruimte zijn pas twee natuurgezuiverde baden, maar in de Nederlandse achtertuin wint de zwemvijver al jarenlang terrein. Hoveniersbedrijven zagen de vraag naar dit type natuurbad de afgelopen jaren sterk stijgen. Tegelijkertijd is de kennis hierover versplinterd en een praktische opleiding ontbrak. Daarom start branchevereniging Koninklijke VHG dit najaar met een basisopleiding zwemvijvers. De opleiding bestaat uit vijf fysieke praktische bijeenkomsten, ondersteund door e-learning. Jeroen Zijlmans, beleidsadviseur arbeidsmarkt en onderwijs bij VHG: 'Er is veel belangstelling voor de nieuwe opleiding zwemvijvers die we samen met Zone college hebben ontwikkeld. Dit najaar starten er al drie groepen: op 8 september, 6 oktober en 3 november 2022.' De opleiding is bedoeld voor hoveniers die zich verder willen bekwamen in het aanleggen en onderhouden van zwemvijvers volgens de Duitse FLL-standaard. Bijzonder is dat de opleiding wordt gegeven door hoveniers met jarenlange ervaring in zwemvijvers.

'Je kunt het proces van beheer en samenwerking met de autoriteiten gerust pionieren noemen'

kers. 'Aan het begin van de zomer lagen er ongeveer 1800 mensen in het zwembad en aan het eind van de dag was het water nog kraakhelder', zegt Zwart. 'Het gaat dus niet per definitie fout bij grote drukte; daar ben ik niet bang voor. Het kan ook misgaan bij 100 mensen, maar met onze kennis kunnen wij dat herstellen. Bovendien: in een chloorbad is het water op een drukke zomerdag aan het eind van de dag troebel, en ook dat komt wel weer goed.'

'Aan het begin van de zomer lagen er 1800 mensen in het zwembad; aan het eind van de dag was het water nog kraakhelder'

De kans dat gebruikers van het water ziek worden bij afwijkende waarden, acht Zwart nihil. 'De eisen voor de parameters zijn zo streng, dat dat niet gebeurt. In meren, vennetjes of surfplassen worden soms te hoge waarden gemeten door blauwalg of E. coli, maar daar mag veel meer in zitten dan in ons natuurgezuiverd water. Iedere twee weken wordt het water gecontroleerd door een onafhankelijk lab en aan specifieke criteria getoetst. Als er een overschrijding is, moet je die snel oplossen; anders moet het zwembad dicht. Wat dat betreft, is het strak georganiseerd.'

Beide natuurgezuiverde baden hebben inmiddels te maken gehad met overschrijdingen van diverse waarden. Zwart: 'Ja, zowel de Peppel als Natuurlijk de Loete is een paar dagen dicht geweest. Veiligheid voor alles. Maar we hebben het weer opgelost.' Van Schaik is hier nuchter over: 'Het chloorzwembad is ook weleens dicht geweest, maar omdat we nu een natuurgezuiverd zwembad hebben, staan we in de spotlights. Het is zeker vervelend, maar veel zwembaden zijn dit jaar niet eens open geweest vanwege de hoge gasprijzen of een tekort aan

menskracht. Dan denk ik: wat maken die paar dagen nu uit?'

Omgevingswet

Zwart is blij dat het inmiddels mogelijk is om openbare natuurbaden aan te leggen. 'Niemand weet precies hoeveel impact chloor heeft op de gezondheid, maar dat het ongezond is, kunnen we wel vaststellen.' Tot voor kort was het echter niet mogelijk om dergelijke natuurbaden voor het publiek open te stellen. Openbare zwembaden moesten chloorbaden zijn. De komst van de nieuwe zwembadwet, onderdeel van de Omgevingswet, gaat hier verandering in brengen. Deze zal naar alle waarschijnlijkheid per 1 januari 2023 van kracht worden. 'Omdat de wet al redelijk lang op zich laat wachten, hebben de toezichthouders van de provincie gezegd dat ze erop gaan anticiperen', zegt Zwart. 'We werken momenteel dus al met de spelregels van die nieuwe wet.'

De nieuwe wet zou weleens het startschot kunnen zijn voor de aanleg van meer natuurgezuiverde zwembaden in Nederland. Zwart ziet de interesse bij gemeentes al toenemen. 'Het is absoluut een innovatie in zwembadland, waar veel gemeentes geïnteresseerd naar kijken. We zijn nu voor een aantal gemeentes aan het rekenen en tekenen. Deze baden sluiten ook naadloos aan bij waar we als maatschappij voor staan. Minder chemicaliën, dat is beter voor het milieu, maar ook voor de gezondheid', stelt Zwart.

Het belang van natuurbaden gaat nog verder, meent Zwart. 'Hele generaties zijn opgegroeid met het idee dat zwemmen in chloor of zout de enige mogelijkheid was, dus accepteerden we dat. We kunnen nu aan kinderen laten zien dat het ook anders kan. Als ze zien wat er gebeurt in zo'n zwembad, met al die planten, krijgen kinderen er een heel andere kijk op. Politieke partijen in gemeentes zullen ook eerder zeggen: dit gaan we doen. Dus nee, we wachten die wet niet af. Integendeel: het is nu volle kracht vooruit.'

